

بررسی عوامل طلاق در سال‌های اولیه ازدواج

حجت‌الاسلام والمسلمین سید ابوالفضل بابایی*

اشاره

ازدواج، زمینه‌ساز ایجاد آرام‌بخش‌ترین رابطه‌ها و آغازگر زندگی خانوادگی همراه با مودت و رحمت است. خداوند متعال کارکرد این سنت نبوی ﷺ را در قرآن کریم چنین تبیین می‌فرماید: «وا از نشانه‌های او، اینکه همسرانی از جنس خودتان برای شما آفرید تا در کنار آنان آرامش یابید و در میانتان مودت و رحمت قرار داد؛ در این، نشانه‌هایی است برای گروهی که تفکر می‌کنند»^۱. اما پس از ازدواج، هنگامی که زندگی آن‌گونه که همسران توقع دارند، پیش نمی‌رود، اکثر زوج‌ها به حالتی از کاهش تدریجی دل‌بستگی عاطفی می‌رسند که شامل کاهش توجه در رابطه با همسر، بیگانگی عاطفی و افزایش یک نوع بی‌علاقگی و بی‌تفاوتی نسبت به همسر است.^۲

* کارشناس ارشد روانشناسی اسلامی.

۱. روم، آیه ۲۱.

۲. سمانه کوهی و دیگران، معرفی مدل درمانی سرخوردگی زناشویی در زوجین، مشاوره

خانواده و بهداشت جنسی، ص ۲۲۶.

اینک این سؤال مطرح است چه عواملی سبب می‌شود این کانون آرامش، مودت و رحمت، جای خود را به ناسازگاری و خشونت دهد تا بدان جا که اخیراً مشاهده می‌شود در سال‌های اولیه ازدواج، در مواردی نه‌چندان اندک، نتیجه‌ای جز طلاق ندارد.^۱

تحقیقات ارائه‌شده توسط معاونت مطالعات و تحقیقات سازمان ملی جوانان و مرکز مطالعات و پژوهش‌های جمعیتی آسیا و اقیانوسیه، در خصوص آمار طلاق در سال ۱۳۸۵ حاکی از آن است که بالغ بر ۷۵ درصد طلاق‌ها مربوط به زوجین با کمتر از ۱۰ سال سنوآت زناشویی است. علاوه بر این، نزدیک به ۵۰ درصد طلاق‌ها نیز در چهار سال اول زندگی اتفاق می‌افتد. تحقیق آقاجانی مرسا که به بررسی علل طلاق در سه طبقه اجتماعی بالا، متوسط و پایین شهر تهران پرداخته نیز نشان می‌دهد که از بین ۴۵۰ نفر از زنانی که حکم طلاق آن‌ها صادر شده است، ۴۸/۷ درصد پاسخ‌گویان در طبقه پایین، در اولین سال زندگی مشترک با یکدیگر اختلاف داشته‌اند.^۲ این میزان در طبقه متوسط به ۳۴/۷ درصد و در طبقه بالا به ۶/۷ درصد می‌رسد. بررسی‌های به‌عمل‌آمده، در خصوص مواردی که طی سال‌های ۷۳ و ۷۴ در شهرستان ارومیه حکم طلاق درباره آن‌ها صادر شده است، نیز حاکی از آن است که ۷۰ درصد از خانواده‌های طلاق، اظهار کرده‌اند که هنگام ازدواج اختلاف پیدا کرده‌اند.

تحقیق در جدایی همسران در جهان و مقایسه آن با افزایش طلاق در ایران مشخص می‌کند که میزان طلاق در ایران گرچه نسبت به جدایی‌های آمریکا،

۱. حسین بستان، اسلام و جامعه‌شناسی خانواده، ص ۱۱.

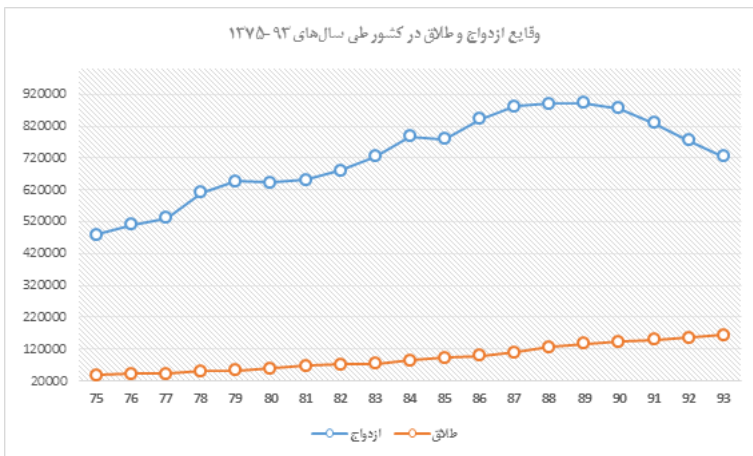
۲. حسین آقاجانی مرسا، «عوامل مؤثر بر طلاق برحسب طبقه اجتماعی مورد: شهر

تهران»، جامعه‌شناسی، ش ۲، ۱۳۸۴، ص ۵۵.

روسیه رقم کمتری را داراست، ولی نسبت به بسیاری از کشورهای اروپایی بیشتر است.

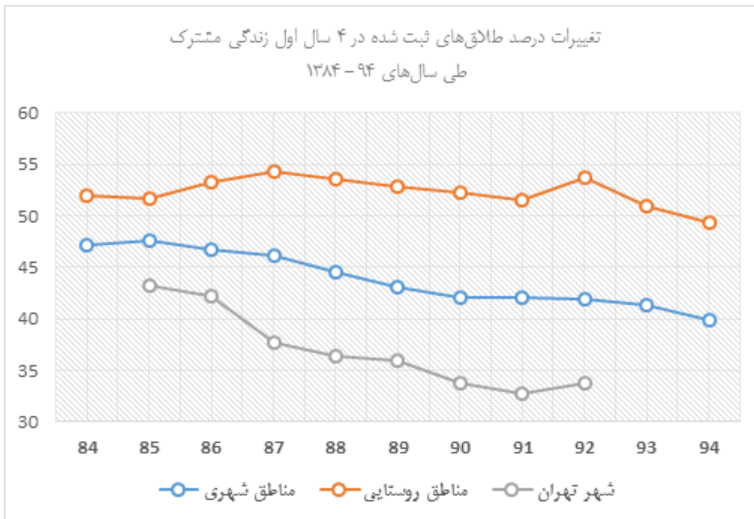
آمار طلاق در تهران به طور وحشتناکی افزایش یافته، به طوری که آمارها نشان می‌دهد در سال‌های اخیر ۱۲ درصد افزایش داشته است. هم‌اکنون در تهران در برابر هر پنج ازدواج، یک طلاق واقع می‌شود. در تهران ۵۰ درصد ازدواج‌ها منجر به طلاق می‌شود.^۱

نمودار زیر تغییرات نرخ ازدواج و طلاق را در ۲۰ سال گذشته (۱۳۷۵-۱۳۹۳) نشان می‌دهد:

نرخ رشد طلاق، در دو دهه اخیر همواره مثبت بوده و شیب نسبتاً تنیدی را طی کرده است، به نحوی که تعداد ۳۷ هزار واقعه طلاق در سال ۷۵، به ۱۶۳ هزار واقعه در سال ۹۳ (بیش از چهار برابر) افزایش یافته است.

۱. جام جم آنلاین، مورخ ۲۰ مرداد ۱۳۹۶:

افزایش طلاق در هر جامعه‌ای موجب اختلال در نظم و تعادل آن جامعه و بروز برخی دیگر از آسیب‌های اجتماعی می‌شود و نمی‌توان تنها یک یا چند عامل مشخص را علت بروز آن دانست؛ لذا مقاله حاضر به بررسی مهم‌ترین عوامل طلاق‌های زود هنگام در سال‌های اولیه ازدواج می‌پردازد که عبارت‌اند از:

عدم توجه به معیارهای اساسی در انتخاب همسر

دین‌داری و ایمان به خداوند از جمله معیارهایی است که در منابع اسلامی مورد توجه جدی قرار گرفته و توجه به آن شرط اساسی در همسرگزینی به شمار آمده است. براین اساس، مردان و زنان مؤمن از پیوند با افراد بی‌ایمان، حتی در صورت برخوردار بودن از سایر معیارهای همسر مطلوب، نهی شده‌اند.^۱ منظور از «ایمان» در قرآن کریم، ایمان به سه اصل توحید، نبوت و معاد است که اساسی‌ترین آن‌ها، ایمان به خداست که اگر باشد، ایمان به دو اصل دیگر را نیز تأمین

۱. بقره، آیه ۲۲۱.

می‌کند.^۱

از دیدگاه اسلام اهمیت ایمان در انتخاب همسر بدین جهت است که ریشه اخلاق در «ایمان» است و برای به دست آوردن تقوا و تخلق به اخلاق شایسته، نخست باید به تحصیل ایمان مبادرت شود.^۲ با توجه به نقش دین‌داری در سعادت زندگی زناشویی، می‌توان برخورداری از انگیزه الهی در ازدواج را نخستین گام بهره‌مندی از ولایت خداوند^۳ و زمینه‌ساز تحصیل سایر معیارهای همسر مطلوب به شمار آورد.^۴ در تحقیقات پژوهشگران نیز به اثبات رسیده است که خشنودی زناشویی، تحت تأثیر مذهب قرار دارد و پایبندی به مذهب می‌تواند میزان طلاق را در افراد مذهبی تا حدود نصف کاهش دهد.^۵

از دیدگاه اسلام، علاوه بر همسانی دینی زوجین، همسانی آنان در مراتب دین‌داری نیز مورد توجه قرار گرفته است؛ چنانچه در حدیثی رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مرد مؤمن را هم‌شان زن مؤمن و مرد مسلمان را همتای زن مسلمان قلمداد می‌کند.^۶ اما از آنجاکه اخیراً توجه به این مسئله کاهش پیدا کرده است، قوام و استحکام خانواده ضعیف شده و در برخی موارد رو به نابودی می‌رود.

دگرگونی سنت‌های ازدواج

شاید بتوان گفت در هیچ مقطع تاریخی، ارزش‌ها و نگرش‌های افراد، به سرعتی که امروزه در حال تغییر است، دچار دگرگونی نبوده است. در این میان، جوانان

۱. محمدتقی مصباح یزدی، اخلاق در قرآن، ج ۱، ص ۱۳۰.

۲. همان، ص ۱۶۶.

۳. محمد محمدی‌ری‌شهری، تحکیم خانواده از نگاه قرآن و حدیث، ترجمه حمیدرضا شیخی، ص ۷۴.

۴. ممتحنه، آیه ۱۰.

۵. مجتبی حیدری، دین‌داری و رضامندی خانوادگی، ص ۳۵.

۶. شیخ کلینی، الکافی، ج ۵، ص ۳۴۱.

به دلیل ویژگی‌های شخصیتی، زودتر از اقشار دیگر جامعه دچار دگرگونی می‌شوند و نگرش‌های جدید را می‌پذیرند.^۱ ارزش‌ها درباره‌ی نهاد خانواده، ازدواج و شیوه‌های همسرگزینی از زمینه‌هایی بوده که امروزه دچار دگرگونی‌های گسترده‌ای شده است.^۲ با دگرگونی ازدواج سنتی در دوران نوین، ماهیت ارتباط دختر و پسر و شیوه‌ی ازدواج در جامعه متحوّل شد.

عواملی از جمله افزایش نقش و جایگاه اجتماعی زن در محیط‌های اجتماعی و اختلاط زن و مرد، گسترش ابزار اطلاع‌رسانی، کاهش محدودیت در ارتباط با جنس مخالف، گستردگی تهاجم فرهنگی غرب در میان جوانان و بسیاری عوامل دیگر، ارتباط دختر و پسرهای در سن ازدواج را با افزایش چشمگیری مواجه کرده است.^۳ به طوری که به جای برگزاری خواستگاری سنتی، برخی از دختران و پسران، با عنوان خواستگاری مدرن، با یکدیگر ارتباط برقرار می‌کنند.

این عده از جوانان، چندان به مسائل شرعی پایبند نبوده و حضور فرهنگ غرب را در زندگی خود پذیرفته‌اند؛ فرهنگی که در آن، رابطه بی‌قید و شرط دختر و پسر قبل از ازدواج برای جوانان پذیرفته شده و جزء حقوق و آزادی‌های طبیعی آنان به شمار می‌رود و حتی نسبت به روابط جنسی نیز با تسامح رفتار می‌شود. متأسفانه رویکردهای غرب‌گرایانه در میان طبقه روشنفکر که تحت تأثیر اندیشه‌های رایج در غرب قرار گرفته‌اند، رو به فزونی است.^۴

در خواستگاری‌های مدرن که معمولاً در حفاصل بلوغ جسمانی و بلوغ

۱. اینگلهارت، تحول فرهنگی در جوامع پیشرفته سنجش صنعتی، ترجمه مریم وتر، ص ۳۴.

۲. باقر ساروخانی و رفعت‌جاه، «زنان و بازتعریف هویت اجتماعی»، مجله انجمن جامعه‌شناسی ایران، ش ۵، صص ۱۳۳-۱۶۰.

۳. محمدتقی شیخی، جامعه‌شناسی زنان و خانواده، صص ۵۳-۵۴.

۴. منوچهر محسنی، ازدواج و خانواده در ایران، ص ۵۷.

اجتماعی جوانان رخ می‌دهد،^۱ قید و بندها شکسته می‌شود و عشق و علاقه نقش اصلی دارد؛ چراکه دختر و پسر بدون اطلاع خانواده‌ها با یکدیگر روبه‌رو شده و بر اثر جاذبه‌های جنس مخالف، به یکدیگر محبت کاذب پیدا می‌کنند و ادامه روند ازدواج نیز بر اساس این علاقه پیش می‌رود. در بسیاری از این نوع خواستگاری‌ها، روابط از ابتدا به قصد دوستی برقرار می‌شود و بعد از ایجاد وابستگی، دختر و پسر تصمیم به ازدواج می‌گیرند.

در حالی که عشق و علاقه این نوع خواستگاری‌ها، از نوع «تأویل روانی» است و تفسیر رفتارها با توجه به ذهنیت‌ها صورت می‌گیرد نه واقعیت‌ها؛ چراکه دختر و پسر در ذهن خود، تمایل دارند ویژگی‌هایی را در فرد مورد نظر قطعی بگیرند و در عالم واقع، به دنبال تأیید همان ذهنیت‌ها هستند؛ بنابراین محبت کاذب میان دختر و پسر، عیب‌های طرف مقابل را می‌پوشاند و توجیه هر نوع رفتاری را که از طرف مقابل سر می‌زند، باعث می‌شود.^۲ با همین روند ازدواج شکل می‌گیرد، اما پس از مدت کوتاهی که آتش عشق، سرد شد، دختر و پسر با واقعیت‌هایی غیرقابل تحمل مواجه می‌گردند و این امر سبب طلاق زودهنگام می‌شود.

روابط آزاد و پنهانی قبل ازدواج

یکی از مهم‌ترین مسائلی که منجر به طلاق‌های زودهنگام می‌شود، معاشرت‌های آزادانه برخی دختران و پسران پیش از ازدواج است که به جای ایجاد شناخت، تنها هیجان‌ها را فزونی می‌بخشد. این‌گونه روابط، شناخت لازم برای زندگی را تأمین نمی‌کند و طرفین را از الزام‌های درونی نسبت به خانواده، احساس مسئولیت و مقدار ظرفیت‌های روانی و عاطفی یکدیگر باخبر

۱. حسین محبوبی‌منش، بررسی وضعیت اعتیاد به مواد مخدر جوانان، ص ۷۰.

۲. باقر ساروخانی، جامعه‌شناسی خانواده، ص ۱۰۴.

نمی‌سازد.^۱ نتیجه این رابطه، آشنایی سطحی و کاملاً عاطفی است و گفتگوهای مطرح‌شده در این شرایط، از اصول مؤثر در شناخت، تهی بوده و اگر به ازدواج منتهی شود، از استحکام لازم برخوردار نخواهد بود و بدیهی است که تعداد قابل‌توجهی از این نوع ازدواج‌ها به طلاق منجر می‌شود.^۲

این‌گونه روابط، مقدمه ازدواج است، نه اینکه خود رابطه، هدف باشد؛ پس نباید احساسات و عواطف میان دو طرف، حرف اصلی را بزنند. همچنین باید تحت نظارت والدین باشد تا دختر و پسر با انتخاب عاقلانه وارد یک زندگی ایدئال و عاشقانه شوند. نتایج پژوهش‌ها نشان داده است که نرخ طلاق در خانواده‌هایی که زوجین پیش از ازدواج، رابطه‌ای با جنس مخالف نداشته‌اند، ۶۳ درصد کمتر از خانواده‌هایی است که زوجین پیش از ازدواج با جنس مخالف رابطه دوستی داشته‌اند.^۳

ایجاد عشق کاذب قبل ازدواج

برخی اوقات از شیفتگی‌های ایجادشده در روابط آزاد دختر و پسر به «عشق» تعبیر می‌شود؛ اما عشق حقیقی که عامل تکامل انسان است، متمایز از این شیفتگی‌های سطحی است. در روابطی که دختر و پسر به فکر تأمین نیازهای وجودی خویش هستند، نوعی وابستگی به جنس مخالف احساس می‌کنند که از همان نیازهای غریزی نشئت می‌گیرد و آن را عشق می‌دانند. هرچند این عشق

۱. مرتضی مطهری، مسئله حجاب، ص ۶۹.

۲. علی‌مظاهری و همکاران، «رابطه سبک‌های همسرگزینی با کیفیت و پایداری ازدواج»، مجله راهبرد فرهنگ، بهار ۱۳۸۸، ش ۵، ص ۷۲.

۳. سایت مهکام، مجله اینترنتی آموزش خانواده موفق ایرانی: www.mehcom.com

سوزان است، اما پس از ازدواج خاموش می‌شود.^۱
آمارها نشان داده است ۴۷ درصد طلاق‌ها، در پنج سال اول ازدواج رخ می‌دهد؛^۲
چراکه در طول این مدت احساسات فروکش کرده و چهره واقعی افراد مشخص
می‌شود و مشکلات زندگی، خود را نمایان می‌سازد و در نهایت، این زندگی
ناپایدار به طلاق منجر می‌شود.

عشق حقیقی، از جمله صفات متعالی انسان است و هدف آن نه ارضای
خویش، بلکه حضور معشوق است. ضمن اینکه عشق، به‌تنهایی عامل ازدواج
موفق نیست؛ بلکه دختر و پسر باید از جهات گوناگون با یکدیگر تناسب داشته
باشند^۳ و مجوز بروز احساسات بین دختر و پسر زمانی است که انتخاب نهایی
با ابزار عقل انجام گرفته باشد^۴ و عشق، چشم و دل عاشق را بر عیوب معشوق
نسبته باشد. حضرت علی علیه السلام فرمود: «مَنْ عَشِقَ شَيْئاً أَغَشَى بَصَرَهُ وَآمَرَضَ
قَلْبَهُ فَهُوَ يَنْظُرُ بَعَيْنٍ غَيْرِ صَاحِحَةٍ وَيَسْمَعُ بِأُذُنٍ غَيْرِ سَمِيعَةٍ؛ آن کس که به چیزی
عشق ورزد، آن عشق چشم او را کور و قلبش را بیمار می‌کند. چنین فردی با
چشم ناسالم می‌نگرد و با گوش ناشنوا می‌شنود».^۵

اعتیاد به فضای مجازی

مدتی است در پرونده‌های طلاق، استفاده نادرست از فضای مجازی به‌عنوان

۱. اسماعیل بیابانگرد، جوانان و ازدواج، ص ۸۶؛ حسین دهنوی، گلبرگ زندگی، ص ۴۶.
۲. خبرگزاری مهر، مورخ ۳۰ مرداد ۹۶: ۴۰۶۵۰۱۲/۹۶، <http://www.mehrnews.com/news/4065012>
۳. علی اصغر احمدی و دیگران، چگونگی و حدود ارتباط سالم بین دختر و پسر قبل از ازدواج، صص ۳۵-۳۸.
۴. محسن عباسی ولدی، نیمه دیگر، ج ۱، ص ۶۱ تا ۱۰۰.
۵. نهج البلاغه، خطبه ۱۰۷.

یکی از دلایل زوج‌های جوان برای جدایی مطرح می‌شود. در تحقیقاتی که در مورد طلاق و آثار دیگر فضای مجازی در آمریکا و انگلستان و کشورهای دیگر انجام گرفته، آکادمی آمریکایی مطالعه وکلای خانواده گزارش می‌دهد که ۶۵ درصد طلاق‌ها به خاطر صرف حضور در فیس‌بوک است. در مجله کامپیوتر و رفتار انسانی گزارشی درباره آمار طلاق‌های ایالت آمریکا آمده است که بین استفاده از فضای مجازی و کاهش کیفیت زندگی زناشویی رابطه‌ای قوی است که بر اساس تحقیقات آماری ۲۰ درصد افزایش سالانه حضور کاربران در فیس‌بوک معادل افزایش ۲/۱۸ درصدی و ۴/۳۲ درصدی در نرخ طلاق است.^۱

فضای مجازی چارچوب خانواده‌ها را نشانه گرفته است. عضویت در گروه‌های نامناسب تلگرامی که تصاویر و فیلم‌های مبتذل را به اشتراک می‌گذارند، دلیل اصلی تشکیل برخی پرونده‌های طلاق است؛ زیرا این شبکه‌ها پایه‌گذار دوری زوج‌های جوان از یکدیگر هستند و عواطف را در خانواده‌ها کم‌رنگ می‌کنند و این امر باعث به وجود آمدن بحران خانوادگی شده است. همچنین از نظر روانی باعث افسردگی شدید، عدم اعتماد به نفس، پرخاشگری و حتی مسائل دوست‌یابی غیر هم‌جنس و مسائل غیراخلاقی شده و این امر نیز تعهدات زناشویی را از بین می‌برد و فرد را برای رسیدن به نیازهایش، به دنبال ارتباط‌های خارج از چارچوب خانواده می‌کشانند؛ از این‌رو برخی از اندیشمندان، فضای مجازی را از عوامل افزایش طلاق می‌دانند و معتقدند فضای مجازی و هنجارشکنی‌هایی که از طریق این فضا ایجاد می‌شود، افزایش طلاق را رقم زده است.^۲ تحقیقات هم‌نشان می‌دهد که فیس‌بوک یکی از دلایل طلاق‌های

۱. سایت بلاغ، مورخ ۱۵ خرداد ۹۶: www.balagh.ir/content/8811

۲. پایگاه خبری نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران:

www.news.police.ir/News/fullStory.do?Id=246749

زودهنگام است.^۱

ناآشنایی با مهارت‌های همسر داری

به گفته سازمان بهزیستی و مرکز آمار ایران، بسیاری از طلاق‌های چند سال اخیر، در سال‌های اولیه رخ می‌دهد. نداشتن مهارت‌های زندگی در کنار یکدیگر، عدم صبر در مقابل مشکلات و خودخواهی‌های فردی، در به وجود آمدن بسیاری از طلاق‌ها مؤثر است؛^۲ چراکه امروزه روند ازدواج به این روال است که وقتی دو نفر تصمیم به ازدواج می‌گیرند، بدون این‌که مهارت‌های زندگی را کسب کنند، وارد زندگی می‌شوند، حال این‌که زندگی مشترک پر از فراز و نشیب‌هایی است که به سازگاری و درک متقابل نیاز دارد. سازگاری زناشویی پیوندی دوستانه همراه با تفاهم، درک یکدیگر و تعادلی منطقی میان نیازهای مادی و معنوی همسران است.

هم‌اکنون برخی از خانواده‌ها به دلیل غفلت از این مهارت‌ها، در برخورد با مشکلات کوچکی که قابل برطرف کردن است، طلاق را به‌عنوان بهترین راه‌حل انتخاب می‌کنند. با توجه به افزایش میزان طلاق‌های زودهنگام، این امر نگران‌کننده است و نیاز به برنامه‌ریزی در این زمینه بیش‌ازپیش احساس می‌شود. نکته جالب‌توجه این است که ناسازگاری زناشویی، حتی در خانواده‌هایی که هر یک از زوجین در شغل و تحصیلات خود موفق هستند، نیز رخ می‌دهد و اتفاقاً همین امر سبب می‌شود از انجام وظایفشان در زندگی زناشویی، خودداری کنند. هم‌چنین آگاه نبودن از مسائل جنسی و نارضایتی در این امر، مسئله دیگری

۱. ویدا علیخانی، «شبکه‌های مجازی عامل طلاق در ایران»، روزنامه رسالت، ۶ اسفند ۱۳۹۴.

۲. جواد حبیبی تبار، «طلاق پسندیده»، نشریه حوراء، ش ۴۹، تیر و مرداد ۱۳۹۵، صص ۶۷-۶۶.

است که سبب افزایش طلاق می‌شود.

مشکل اینجاست که آموزش مهارت‌های قبل از ازدواج، در کشور ما جایگاهی ندارد. خانواده‌ها آن‌قدر که از کودکی فرزندانشان، به‌دنبال آشنا کردن آن‌ها با درس‌ها و ورزش‌های مختلف و کسب موفقیت در این زمینه هستند، در خصوص مهارت‌های زندگی، هیچ آموزشی برای فرزندانشان در نظر نمی‌گیرند؛ درحالی‌که این آموزش‌ها برای تشکیل خانواده، بسیار ضروری است و بیش از هر مسئله‌ای لازم است موردتوجه قرار گیرد.

دختر و پسر باید قبل از ازدواج این مسئله را بدانند که در زندگی مشترک، فرقی ندارد فرد دارای تحصیلات و شغل عالی باشد، بلکه روابط زن و شوهر (با هر سطحی از تحصیلات و شغل) باید به‌گونه‌ای باشد که هرکدام به وظایف خود در زندگی مشترک عمل کنند. عدم آشنایی دختر و پسر به وظایفشان به رفتارهای سلیقه‌ای منجر می‌شود که زمینه طلاق را ایجاد می‌کند.

از آنچه گذشت دانسته می‌شود که مهم‌ترین مهارت لازم برای شروع زندگی مشترک، مهارت «همسرداری» است. به این مسئله در آموزه‌های اسلامی نیز پرداخته شده است. امام باقر علیه السلام می‌فرماید: «جهاد زن، خوب شوهرداری است.»^۱ همچنین پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله در بیان اهمیت تعامل شایسته با خانواده، بهترین افراد امت را چنین معرفی می‌کند: «بهترین شما کسی است که برای خانواده‌اش بهتر باشد و من بهترین شما برای خانواده‌ام هستم».^۲

ازجمله مهم‌ترین نکته‌هایی که لازم است دختر و پسر قبل از ازدواج به آن توجه کنند عبارت‌اند از: شناخت تفاوت‌های اخلاقی میان زنان و مردان، تفاوت دیدگاه زنان و مردان نسبت به مسائل زناشویی، نیاز مردان به استقلال و نیاز زنان

۱. شیخ حرّ عاملی، وسائل الشیعه، ج ۲۰، ص ۲۲۱.

۲. همان، ج ۲۱، ص ۴۸۵.

به حمایت، کلی‌نگری مردان به مسائل و جزئی‌نگری زنان، روحیه منطقی مردها و روحیه عاطفی زن‌ها و ...^۱

برخی از مهم‌ترین نکات رفتاری که لازم است دختر و پسر بعد از ازدواج رعایت کنند عبارت‌اند از اینکه: انتظارات خود را مدیریت کنند، به یکدیگر وفادار باشند، زبان مشترک یکدیگر را پیدا کنند، از یکدیگر حمایت کنند، به زندگی شخصی‌شان اهمیت بدهند، رابطه زناشویی خوبی داشته باشند، توقعات طرف مقابل را بدانند، اشتباهاتشان را بپذیرند، با همدیگر وقت بگذرانند، هدیه بدهند، اجازه ندهند خانواده‌هایشان دخالت کنند.^۲

نتیجه‌گیری

بررسی علل شکست در سال‌های اولیه ازدواج، می‌تواند در رفع عوامل و بهبود زندگی زناشویی مؤثر باشد. با دقت در روند ازدواج‌های سه دهه گذشته، درمی‌یابیم که ایمان و تقوا به‌عنوان ملاک اصلی انتخاب همسر موردتوجه بود و در سایه همان ایمان، روابط عمیق و مستحکم عاطفی بین زوجین برقرار بود؛ اما امروزه عدم توجه به این معیار اساسی، سبب افزایش آمار طلاق در سال‌های اولیه گردیده است.

پیش‌ازاین، سنت‌های ازدواج و آشنایی و ارتباط دختر و پسر، با نظارت خانواده‌ها انجام می‌شد و دختر و پسر قبل از ازدواج روابط آزاد نداشتند و عشق و احساس کاذب پیش از ازدواج، به شکل امروزی وجود نداشت و درعین حال دختر و پسر خوشبخت بودند.

مسئله دیگری که از عوامل طلاق‌های زودهنگام در سال‌های اولیه ازدواج است،

۱. محمد مهدی امیری، ازدواج موفق و همسررداری مهارت می‌خواهد، سایت مددکاری

اجتماعی، نشانی: www.behzist.persianblog.ir/post/50

۲. مهکام؛ مجله اینترنتی آموزش خانواده موفق ایرانی، رازهای همسررداری،

نشانی: www.mehcom.com

آشنا نبودن با مهارت‌های زندگی است که در صورت وجود آموزش‌هایی در این زمینه از سوی خانواده‌ها و مراکز علمی- فرهنگی، این مسئله نیز قابل‌رفع خواهد بود و در زمینه کاهش آمار طلاق تأثیرگذار است.